

Hasselvej 40A – 8751 Gedved

Sproghandleplan i HaseL-Huset

Revideret sommeren 2018

Indledning

Sprog er menneskets indgang til andre mennesker og til verden, dermed er sproget et basalt element i livet, og grundlaget for det nære og det globale fællesskab. Det er igennem sproget at barnet får de bedste betingelser for udvikling og læring. Sprog har en inkluderende egenskab, da man via den anerkendende kommunikation kan inkludere alle børn og skabe sociale fællesskaber, og barnet via sproget håndterer konflikter og udfordringer.

Det er vigtigt at vi har stor fokus på sprog i institutionen, da det nyfødte barn gennemløber en eksplosiv sproglig udvikling frem til skolealderen.

Jo før det lille barn bliver præsenteret for sprog gennem mødet med kommunikerende og nærværende voksne, des tidligere vil barnet udvikle et nuanceret og alderssvarende sprog og tilsvarende kan barnet blive sprogligt svækket, hvis der er fravær af opmærksomhed, interaktion og stimulering gennem dialog og udveksling (Højen 2011).

Den tidlige indsats er derfor uvurderlig for barnets mulighed for at udvikle gode sproglige kompetencer. Den tidlige indsats er desuden ensbetydende med en mindre indsats med større gevinst, sammenlignet med den sene indsats, der indbefatter en større indsats med mindre gevinst.

Derfor vil vi i HaseL-Huset have fokus på styrkelsen af barnets sproglige udvikling i alle dagens rutiner og aktiviteter, så sproget dermed er en fast del af barnets hverdag fra barnet er ganske lille, da udviklingen af de mest grundlæggende sproglige milepæle finder sted i barnets første tre år, hvor også barnets påvirkelighed er størst (Maarssø 2010).

Udover det daglige pædagogiske arbejde hvor sproget er i fokus, har sproget i HaseL-Huset været et fælles læreplanstema i hele huset, som vi fast har arbejdet særligt med i 2 måneder i løbet af et år.

Mål, tiltag, tegn og evaluering på denne konkrete projektperiode på de enkelte stuer, kan ses i de pædagogiske læreplaner og evalueringen af de pædagogiske læreplaner.

(Kilde: Horsens kommunes hjemmeside omkring sproghandleplaner – www.handleplanforsprogogskriftsprog.com)

Sproghandleplan – vuggestuen

Udviklingen af de mest grundlæggende sproglige milepæle finder som skrevet sted i barnets første 3 år (se bilag – milepæle i sproglig udvikling, Horsens kommune, 0-3 år), hvor barnets påvirkelighed også er størst. Tiden er en vigtig faktor. (højen2011). Den tidlige indsats = mindre indsats med større gevinst. Sammenlignet med at den sene indsats = større indsats mindre gevinst. Alderssvarende sprog spænder vidt med stor variation på hvornår barnet tilegner sig sproget fra 0 -3 år.

Derfor ser vi hele tiden i vuggestuen på det enkelte barn, og er vi bekymrede for barnets sproglige udvikling, inddrager vi forældrene og andre samarbejdspartnere efter behov. De børn vi ser, har brug for det, deltager i ” Læseleg Mini” nogle gange om ugen.

Den generelle indsats

(for alle, i vores hverdag)

Medarbejderne tilstræber:

1. At tage udgangspunkt i de understøttende sprog strategier
2. At anvende babytegn til at understøtte sproget (Vibeke Manniche)
3. At skabe Hverdagsrutiner og gentagelser med mulighed for FÆLLES OPMÆRKSOMHED OG TURTAGNING i dialogen. Sætte ord på det vi gør, ser og oplever
4. At hverdagens aktiviteter og gentagelser giver mulighed for at lære nye ord og begreber i en meningsfuld sammenhæng FØRSTEHÅNDSERFARINGER hvor de kan
5. At SE, RØRE, GØRE. (multimodal tilgang) eks hverdag ude i naturen og bruge alle sanser
6. At sang, rytmik og bevægelse er en del af hverdagsrutinerne. SANGKUFFERT konkrete
7. At fortælle, læse, pege i bøger, samt at bøger er let tilgængelig for barnet
8. At opdele i mindre grupper med fokus på nærvær, leg og kommunikation
9. At give børnene mulighed for at skrive og sætte ord på tegninger
10. At begrænse brug af sut når barnet er vågent
11. At hjælpe barnet til at sætte ord og tegn på egne følelser og oplevelser samt at få en begyndende forståelse for andres (materiale fri for mobberi)
12. At bruge gestik og mimik samt at betone ord (kropssprog)
13. At styrke mundmotorikken (fonologiske udvikling)
14. At lave tematisk sprogarbejde i forbindelse med temaer i hele huset eller i vuggestuen, tænker fokus ord ind. eksempelvis et tema som kroppen, hvor fokus-ord er på kropsdele eller bevægelse som hoppe, snurre, trampe, løbe mm.
15. At øve grundfarver
16. At Forældre inddrages i dialog hjulet. (hjernen og hjertet 9-14 mdr. og omkring 2 år overgangssamtale til bh.)
17. At alle sprogtestes ved 3 år
18. At personalet bruger deres faglighed omkring sprog i dialog, information og ved vejledning med forældre

Fokuseret indsats

(lille gruppe max 3 børn)

- Nogle børn har i kortere eller længere perioder behov for særlig opmærksomhed og indsats fra personalets side.

Medarbejderne tilstræber:

1. At der arbejdes bevidst med de 10 sprogstrategier
2. At drøfte barnets trivsel / udvikling på teammøder
3. At der udarbejdes en sprogvurdering som laves på baggrund af læringsmål fra Dialog hjulet, milepæle i barnets sprogudvikling og TRAS (sprogtest) fra 2 år
4. At lave handleplan/tiltag
5. At barnet deltager i læse leg mini (dialogisk læsning) to gange ugentligt
6. At der arbejdes med barnet alene eller i mindre grupper i tilrettelagte forløb, som eksempelvis kan være sang og sprog kufferter med konkrete, spil, førstehåndserfaringer og turtagning alt efter barnets behov og nærmeste udviklingszone
7. At spare med husets sprogvejleder og evt. sprogkonsulent (PPR)
8. At forældrene inddrages, vejledes og informeres

Disse punkter og det daglige arbejde omkring barnet, varetages dels af primærpædagogen og personalet i vuggestuen.

Særlig indsats

(det enkelte barn)

- Hvis den fokuserede indsats ikke har den ønskede effekt på barnets sprog

Medarbejderne tilstræber:

1. At der fortsat arbejdes videre med sprogstrategier
2. At samarbejde med tværgående enhed for læring(PPR), hvor der drøftes barnets sproglige udfordringer samt generelle udvikling
3. At lave opfølgning på handleplan og tiltag
4. At inddrage forældrene
5. At der arbejdes med sproglige individuelle læringsmål
6. At barnet fortsat deltager i læse leg mini (dialogisk læsning)

Den generelle indsats

Baby og børnetegn:

Babytegn er enkle fagter for ord. Babytegn muliggør kommunikation med barnet før det formår at sige ordene. Vi har valgt de ti vigtigste ord ud som vi bruger tegn til. Ordene med tegn er gjort visuel for børn og forældre. Vi har også tegn for fire grundfølelser vred, glad, bange, ked af det samt et stoptegn(fri for mobberi.)

Babytegn styrker generelt barnets sprogudvikling og fordrer at børnene taler tidligere. Sprogsvage børn får bedre kommunikationsmuligheder og vil opleve færre frustrationer idet de bliver forstået. Børnene kan udtrykke deres primære behov til personalet.

Mål:

1. At styrke barnets sprogudvikling
2. At barnet får flere kommunikationsmuligheder
3. At skabe bedre forståelse for barnets behov i voksen-barn relationen
4. At barnet kan udtrykke følelser og benytte stoptegnet mellem andre børn
5. At fremme en positiv følelsesmæssig udvikling

Tiltag:

1. At personalet i vuggestuen kender og anvender de udvalgte tegn sammen med ordene
2. At tegnene synliggøres for børn og voksne
3. At personalet stopper med at bruge tegnet sammen med ordet når barnet har lært ordet
4. At personalet begynder med implementering af tegnene fx månedens tegn og inddrager forældrene

Tegn:

Børnene anvender tegnene i dagligdagen i vuggestuen og hjemme. Vi ser barnet kan udtrykke sig før det har sprog. Det kan mindske frustration, bidning og aggressiv adfærd og kan fremme en positiv følelsesmæssig udvikling og fremmer dermed barnets selvtillid og selvværd.

Fri for mobberi (De ældste)

I vuggestuen har vi valgt at arbejde med materialet "Fri for mobberi" for de yngste 0-3 år (Indkøbt kuffert og kursus i instruktør for vuggestuebørn.) Fri for mobberi er en del af vores inkluderende praksis, samt en del af de sociale kompetencer under pædagogiske læreplaner. Vi vil forsøge at skabe en hverdag, hvor tolerance, respekt, omsorg og mod er omdrejningspunktet i børn og voksnes fællesskaber. Vi vil være med til at skabe en vedvarende, inkluderende kultur børnene imellem.

Mål:

1. At børnene udvikler kompetencer til at kunne indgå i et fællesskab
2. At børnene udvikler kompetencer til at indgå i fællesskabets sociale spilleregler
3. At børnene udvikler kompetencer til at udtrykke og kommunikere med følelser
4. At børnene udvikler kompetencer til at kunne sige fra og til
5. At børnene får kendskab til babytegn, som tilknytter sig følelser samt tegnet for STOP
6. At Kunne give og modtage massage

Tiltag:

1. At der holdes samling en gang ugentlig med emnet "Fri for mobberi"
2. At børnene har deres egen personlige "Bamse ven".
3. At vi synger og danser med fagter til cd fra FFM
4. At lege fællesskabslege
5. At personalet har været på kursus "Fri for mobberi, 0-3 år"
6. At der arbejdes med dialog plancher
7. At der arbejdes med tegn for følelser og stoptegn
8. At der arbejdes med massage
9. At øve turtagning

Tegn:

1. At børnene viser omsorg ved at trøste og giver kram
2. At børnene tør at sige fra og bruge STOP-TEGNET
3. At børnene kan fagterne til babytegn og er bevidst om kropssprog (Hvordan man ser ud når man er sur, glad, ked af det, bange mm.
4. At børnene viser følelser og begyndende aflæsning af hinandens kropssprog

Evaluerings:

Vi har oplevet en meget engageret børnegruppe, som var positive og interesserede fra starten. Stort set alle har deltaget aktivt i forhold til dialog om samtalekortene og babytegn. En dreng har været lidt tilbageholdende, en pige var meget ivrig og har skullet øve sig i at give plads til at de andre fik lov til at svare. De har kunnet fortælle med ord, hvad de så på billedet og relateret følelserne til sig selv, eksempelvis hvad der gør dem bange -> når mor skælder ud, hvad gør dig sur -> når mor tager min sut. I hverdagen har vi oplevet, at de henter en voksen og fortæller, at en ven er ked af det eller at de selv prøver at trøste med et kram, spille klovn og hente legetøj. Stoptegnet bliver brugt i hverdagen. Nogen af de yngste har taget den til sig og sagt stop uden de har forståelsen for at bruge det. Vi oplever at børnene virker mere reflektive ved dialog når de har en konflikt. Alle børnene er glade for massagen – berøringen som vi slutter af med. Vi startede med at den voksne gav trykmassage med bold, forskellige børster og svampe der er bløde og hårde. På nuværende tidspunkt sidder børnene efter hinanden og berører hinandens rygge (Den man røre slår man ikke). Til slut ligger de tæt og den voksne giver massage. En pige formår at slappe helt af, ligger stille med lukkede øjne og vil gerne tage noget tøj af. De fire andre er bekendt med massagen kan modtages og give, men kan have svært ved at finde roen, hvis det er at ligge stille. Der har været tilbagemeldinger fra forældrene om at børnene prøver at vise tegn for følelser og bruger stoptegnet derhjemme.

Konklusionen må være, at det har fungeret rigtig godt og at vi skal fortsætte i den samme retning og bygge videre på det vi har sat i gang. På sigt skal babytegnene blive mere integreret i hverdagen som eksempelvis i konfliktløsning. Personalet har været på kursus.

Den fokuserende/særlige indsats i vuggestuen

Fokusområde: Læse leg mini 0-3 år:

Læse leg mini er tilrettelagt for de yngste. Læse leg er en metode, som fordre, at barnet får mulighed for indlevelse i tekster og deltagelse i en aktiv dialog om handlingsforløbet. Der arbejdes med en multimodal metode – se, røre og gøre. Det er de aktiviteter, der er knyttet til den læste bog og i bog hæftet – det kan være leg, drama, tegninger, sang eller ting der tages med, som har med handlingen at gøre. Fokus ord tænkes ind og bruges i barnets dagligdag i andre situationer (førstehåndserfaringer).

Mål

At der arbejdes systematisk med metoden; Læse leg mini.

Tiltag:

1. At personalet har været på kursus i læse leg
2. At der organiseres fast tidspunkt 2 gange ugentligt
3. At der anvendes anbefalede bøger til aldersgruppen med tilhørende bog hæfte (Læse leg mini)
4. At der vurderes ud fra observationer og test, hvilke børn, der skal deltage i læse leg
5. At det er den samme person i vuggestuen, der står for læse leg og kan anvende metoden-dialogisk læsning
6. At forældre informeres, hvis deres barn deltager i læse leg
7. At der er læse leg to gange om ugen i en lille gruppe, der går fra i et rum for sig selv, for at skabe ro til læse leg
8. At alle forældre får information om metoden "læse leg" på forældremødet – hvorfor, hvordan og hvem, som tilbydes læse leg.

Tegn:

1. At barnet viser glæde, når det skal til læse leg
2. At barnet finder interesse for bøger, er opsøgende og legelæser
3. At barnet deltager opmærksomt og aktivt i læsningen og responderer på samtale
4. At børnene udvider deres ordforråd
5. At børnene anvender de nye ord de har lært i andre sammenhænge
6. At børnene kan håndtere en bog (eks. Vende sider)
7. At børnene svarer og udfører handlinger i forhold til de spørgsmål de stilles

Oversigt over barnets sproglige milepæle i udviklingen af ordkendskab

0-1 år	1-2 år	2-3 år
<p>Tidlig begrebsudvikling i samspil med den begyndende interesse for genstande</p> <p>Tidlig sprogforståelse af genstande og handlinger, der er forankret i konkrete og rutineprægede situationer</p> <p>I 7-9 måneders alderen er barnets evne til at deltage i situationer med <u>fælles opmærksomhed</u> udviklet, hvilket er altafgørende for tilegnelsen af ord og betydninger</p> <p>Begyndende brug af kontekstafhængig gestik såsom at vinke eller pege for at rette fælles opmærksomhed mod genstande</p> <p>Omkring 7-12 måneders alderen begynder barnet at forstå de første ord og reagerer på sit eget navn</p>	<p>Omkring 12 måneders alderen producerer barnet sit første ord, ofte rutineprægede ord såsom mad, tak, hej eller lydmalende ord såsom vov, grrr eller rap</p> <p>Markant større sprogforståelse end talesprog</p> <p>Gestik bruges nu også i leg, fx til at vise hvor stor barnet er. Brugen af gestik kombineres i højere grad med ord</p> <p>Omkring 20 måneders alderen starter den såkaldte ordforrådsspurts, hvor barnet tilegner sig nye ord og betydninger på daglig basis</p> <p>Et aktivt ordforråd på cirka 250 ord. Typisk substantiver og interjektioner, der er relateret til nære personer og genstande, fx vov, hej, far, ups, sut</p>	<p>Barnet forstår korte sætninger og kan udføre enkle beskeder og opgaver</p> <p>Barnet kan svare på hvem- og hvad-spørgsmål</p> <p>Barnet kombinerer flere og flere ord og kan så småt fortælle små historier, der dog stadig er situationsafhængig og knyttet til "her og nu"</p> <p>Brugen af overbegreber og kategorier udvikles</p> <p>Sproget indgår som en fast del af barnets leg</p> <p>Kommunikationen med andre er ikke længere afhængig af gestik og kropssprog</p> <p>Sproget bruges ikke kun til at benævne genstande, men også til at snakke om følelser og oplevelser</p> <p>Et aktivt ordforråd på cirka 600 ord, der knytter sig til barnets egen referenceramme</p>

Sproghandleplan i børnehaven – Ca 2,9 til 4 årige

Når børnene bliver 3 år, bliver forældrene tilbudt at få lavet en sprogvurdering af deres barn. Sprogvurderingen bliver foretaget af sprogvejlederen via Rambøll.

Ud fra hvilken score det enkelte barn har, bliver der lavet en handleplan og forskellige tiltag, ud fra den støtte barnet har brug for.

Ved at lave skoleparathedundersøgelsen har pædagogen på stuen mulighed for at hjælpe og støtte de børn, vi kan se ud fra undersøgelsen, som har sproglige udfordringer.

Forældrene inddrages og der laves fælles mål og måske en handleplan og forskellige tiltag, ud fra hvilken score undersøgelsen viser.

Generelle sprog indsats

Medarbejderne tilstræber:

1. At tage udgangspunkt i de understøttende sprogstrategier
2. At der tales anerkende til børnene og der sættes ord på dagligdags ting, som er tilpasset det enkelte barns alder
3. At børnenes inddrages i de daglige rutiner, eks. ved borddækning
4. At snakke om det vi laver, sætte ord på børnenes handlinger og hjælpe med at sætte ord på
5. At der holdes samling hver dag, hvor vi snakker om årstiden, hvilken dag og måned det er. Her synges der forskellige sange og fagtesange. Her får børnene også mulighed for at stille sig op foran sine venner og sige noget, hvis de har lyst til det eller synge en sang.
6. At lege med rim og remser
7. At musik og rytmik bruges i dagligdagen
8. At lege med farver, former og begreber
9. At der spilles spil, såsom vendespil, vildkatten og billedlotteri
10. Bøger er tilgængelig for børnene og vi arbejder med historiefortælling
11. At anvende dialogisk læsning

Generel indsats:

Musik og rytmik

Vi arbejder meget med musik og rytmik. Rytmen har stor betydning for børnenes sproglige, musikalske og motoriske udvikling. Når der bruges musik i daginstitutioner i form af bl.a. sange, rim og remser og rytmik har det stor betydning for sproget, personlig udvikling, sociale færdigheder og inklusion.

Rytmen er med til at fremme det enkelte barns indlæring, energi, koncentration, samt at bruge sproget aktivt. Derudover er musikken også med til at skabe glæde og en fællesskabsfølelse, da glæden ved musikken frigiver dopamin og endorfiner. (lottesalling.dk)

Mål:

1. At børnene finder glæden ved musikken
2. At børnene deltager aktivt i musik og rytmik
3. At børnene kan stå frem og synge selv

Tiltag:

1. Der holdes samling hver dag på stuen inden formiddagsfrugten
2. Der er pædagogiske aktiviteter, hvor musik og rytmik er i fokus
3. Der synges forskellige sange og fagte sange
4. Der danses stop dans, både indenfor og i naturen
5. Der høres børnemusik og afslapnings musik
6. Der synges spise sang ved alle måltider
7. Der spilles med instrumenter
8. Der laves egne instrumenter

Tegn:

1. At børnene udviser via deres kropssprog, at det er sjovt at synge, danse og selv tager initiativ til musik og rytmik
2. At børnene synger med og bruger deres krop, når vi har samling hver dag
3. At børnene formår at stå foran sine venner sige noget eller synge selv, uden der er en voksen som skal hjælpe barnet

Evaluerings:

Vi ser igennem de pædagogiske aktiviteter, hvor musik og rytmik er fokus, at børnene viser stor interesse og deltager aktivt. De vil gerne lære nye sange og fagte sange.

Når vi har samling, er der mange børn, som er begyndt at øve sig i, at stå foran sine venner uden voksenhjælp og sige noget foran gruppen eller synge en sang. Der er stadig en lille gruppe børn, som skal have en voksen ved sin side, når de skal sige noget foran gruppen, fordi de er generte.

Vi oplever at musikken er med til at danne et fællesskab, hvor børnene finder ro, nærvær og glæde ved at være sammen. Vi ser, at de griner og når vi danser, så danser de med hinanden. Og spilles der musik, ser vi, at børnene gerne bruger deres kroppe og er med, når der danses stop dans.

Fokuseret indsats

Medarbejderne tilstræber:

1. At der arbejdes med de 10 sprogstrategier
2. At udarbejde en sprogvurdering
3. At udarbejde en TRAS

4. At udarbejde en BCB screening
5. At foretage en handleplan og tiltag for det enkelte barn
6. At det enkelte barn deltager i Læseleg (dialogisk læsning) sammen med en lille gruppe børn
7. At der arbejdes med Fri for mobberi i dagligdagen
8. At der laves en lille gruppe, hvor sproget støttes, evt. turtagnings-lege, spille vildkatten eller vendespil, lege med farver, former, begreber, synge sange eller rim og remser
9. At have et tæt samarbejde med forældrene, hvor der vejledes og informeres om deres barn

Fri for mobberi:

Vi arbejder med fri for mobberi, som er underlagt Mary Fonden. Vi har Fri for mobberi, som en pædagogisk aktivitet og har meget fokus på det, da vi mener at de sociale relationer er med til, at børn får udviklet deres sprog igennem leg.

Fri for mobberi er en del af vores inkluderende praksis, samt en del af de sociale kompetencer under pædagogiske lærerplaner.

Vi vil forsøge at skabe en hverdag, hvor tolerance, respekt, omsorg og mod er omdrejningspunktet i børn og voksnes fællesskaber. Vi vil være med til at skabe en vedvarende, inkluderende kultur med børnene.

Mål:

1. At børnene udvikler kompetencer til at kunne indgå i sociale fællesskaber
2. At børnene får kendskab til de sociale spilleregler og lærer at være en god ven
3. At børnene lærer at udvise empati overfor sine venner
4. At børnene lærer at udtrykke og kommunikere med sine følelser
5. At børnene lærer at sige stop, hvis nogen driller og undskyld hvis man har drillet
6. At børnene udvikler kompetencer til at sige til og fra
7. At børnene spørger sine venner, om de må være med i legen
8. At kunne give og modtage sine venner massage

Tiltag:

1. Der holdes Fri for mobberi en gang ugentligt, hvor der er tale kort og historiefortælling, som omhandler sociale relationer
2. Børnene har deres egen lille bamseven, som kan bruges når de er kede af det
3. Der er en Venne-bænk på legepladsen, som børnene kan bruge, når man er ked af det eller ikke har nogen at lege med. Her kan de andre børn så komme og trøste eller spørge om det enkelte barn vil lege
4. Der leges sociale og turtagnings lege
5. Der arbejdes med følelser og stoptegn
6. Der synges og danses med fagter fra cd'en Fri for mobberi
7. Der arbejdes med massage

Tegn:

1. At børnene bruger deres bamsevenner, når de er kede af det
2. At børnene sætter sig på Venne-bænken, hvis de er kede af det og har brug for et kram eller har ingen at lege med. Ligeledes at de tager kontakt til deres venner, som sidder på bænken og trøster og giver et kram
3. At børnene formår at sige stop til sine venner, hvis de driller

Evaluering

Vi ser gennem fri for mobberi, at der er tydelig forskel på de ældste og de yngstes evner til at omsætte de sociale spilleregler. Vi lærer dem gennem bl.a. fri for mobberi og arbejdet med "gode venner, hvad gør mig glad" at omsætte det til handling. De kan det i teori, men kan ikke omsætte deres viden til praksis endnu. Vi oplever de fleste børn er alderssvarende udviklet på dette område. Dog er der en mindre gruppe, der stadig har brug for lidt ekstra støtte og guidning her.

Vi ser tegn på, at børnene viser interesse for hinanden, og på kryds og tværs af stuen forsøger at lave legeaftaler med de andre børn. Ligeledes ser vi tegn på at børnene fordyber sig i lege med hinanden, både selvvalgte lege og igennem de forskellige pædagogiske aktiviteter. De mindste i gruppen leger meget parallelle lege, hvor de store leger rollelege.

De store børn i gruppen viser tegn på, at de gentagne gange opsøger hinanden og tager initiativ til at danne legegrupper, tage andre børn med i legen. De giver udtryk for, på en konstruktiv måde, hvis nogle børn har brug for at lege lidt alene eller i en lille gruppe. Her skal de mindste børn stadig støttes og guides.

Vi bruger kontinuerligt Fri for mobberi konceptet, og igennem den proces har vi set tegn på en børnegruppe der afprøver de sociale spilleregler. De prøver grænser af, øver sig i, igennem sproget, at løse konflikter og forhandle ideer i deres lege.

Vi har snakket en del om, hvordan man er en god ven, og børnene har øvet sig i, sprogligt og kropsligt at udtrykke sine følelser og behov. Vi har oplevet at børnene i særdeleshed er blevet bedre til at sætte ord på egne følelser og ligeledes kunne aflæse og sætte ord på andres følelser.

Særlige indsats

Medarbejderne tilstræber:

1. At der fortsat arbejdes med de 10 sprogstrategier
2. At det enkelte barn drøftes på en konference, hvor både forældre og pædagogen på stuen fortæller om barnets sproglige udfordringer, samt generelle udvikling. Tværgående enhed for læring deltager
3. At have et tæt samarbejde med Tværgående enhed for læring i forhold til sparring
4. At have et tæt samarbejde med forældrene, så tiltagene i børnehaven også foregår hjemme, så der er noget genkendeligt og gennemgående begge steder
5. At barnet får en sprogkuffert med hjem, hvor der er fokus ord, så der kan øves med både forældrene og i børnehaven.
6. At der foretages handleplan og tiltag for det enkelte barn
7. At der laves systematisk data over barnets sproglige udvikling
8. At der foretages en TRAS og BCB screening hver 2. måned, for at kunne følge barnets sproglige udvikling
9. At der foretages en sprogvurdering hver halve år, for at kunne følge barnets sproglige udvikling
10. At barnet fortsat deltager i Læseleg (dialogisk læsning) 3 gange om ugen i en lille gruppe

Læse leg:

Når der er børn, som kommer i en fokuseret eller særlig indsats, kommer de med i en Læselegs gruppe. Læseleg er udstedt af Mary Fonden er udviklet og baseret på det unikke sprogpædagogiske værktøj dialogisk læsning. Det har en veldokumenteret effekt i forhold til at øge børns ordforråd og styrke deres kommunikative kompetencer.

Dialogisk læsning hjælper børnene til at blive bedre til at komme i dialog med andre børn, at lege og være sammen om hverdagslivets aktiviteter. At blive en del af det sociale fællesskab.

Mary Fondens grundtanke er, at alle har ret til at høre til. Jo tidligere børn indgår i og bidrager til fællesskabet, jo bedre muligheder har de for at trives resten af livet.

Mål

1. At børnene får et større ordforråd ved at deltage i LæseLeg
2. At børnene får mod til at skabe kontakten til sine venner

Tiltag

1. Forældrene bliver informeret, hvis deres barn kommer i en fokuseret eller særlig indsats og skal deltage i LæseLeg
2. Der afholdes LæseLeg 3 gange om ugen i en lille gruppe på 3 - 4 børn
3. Der læses de anbefalede bøger fra LæseLeg, som er tilhørende til aldersgruppen
4. I dialogisk læsning bliver bogen læst 3 gange
5. Pædagogen og børnene taler sammen om bøgernes handling, illustrationer og de fokusord, der står i bøgerne
6. Der laves kreative ting ud fra bogens fortælling

Tegn

1. At børnene begynder at bruge sproget og siger længere sætninger
2. At børnene begynder at bruge sproget, når de skaber kontakten til sine venner

Evalueringer

Da vi startede med at have LæseLeg, oplevede vi en gruppe, hvor 3 af de 4 børn i gruppen deltog aktivt og var meget nysgerrige. Disse 3 børn var i en fokuseret indsats. Der var et barn, som var i særlig indsats. Barnet var meget urolig, blev meget afledt og kunne ikke koncentrere sig om bogen, når vi havde læse leg.

Der gik en halvanden måneds tid, før at alle børn deltog aktivt og gerne ville være med til læse leg og havde forstået konceptet. De viste mere og mere interesse for det og kunne begynde at huske bøgernes handling og fokus ord.

Vi har igennem Læseleg, vores observationer og systematisk data set, at børnene fik et større ordforråd. Vi så det især hos barnet, som var i den særlige indsats. Han havde ikke et ret stort ordforråd, da han

startede. Kunne sige 2 ords sætninger. Og ved at arbejde bl.a. med Læseleg oplevede vi, at hans sætninger blev længere og han kunne sige 4-5 ords sætninger.

Sproghandleplan i børnehaven - 4 til 6 årige

I forbindelse med skolestart bliver der udarbejdet en sproglig skoleparathedsundersøgelse via Rambøll på alle børn i den måned barnet fylder 5 år. Denne undersøgelse laves sammen med barnet af den primære voksen der står for førskoleforløbet og sprogarbejdet på stuen.

Ved at lave skoleparathedsundersøgelsen har pædagogen på stuen mulighed for at hjælpe og støtte de børn, vi kan se, har sproglige udfordringer ud fra undersøgelsen. Vi har valgt at lave undersøgelse på alle børn, da det er med til at give et godt billede af hvad der kunne arbejdes mere med i forhold til at gøre hele gruppen skoleparat såvel som den enkelte.

Forældrene inddrages og der laves fælles mål og måske en handleplan og forskellige tiltag, ud fra hvilken score undersøgelsen viser.

Generelle sprog indsats

Medarbejderne tilstræber:

1. At tage udgangspunkt i de understøttende sprogstrategier
2. At der tales anerkende til børnene og der sættes ord på dagligdags ting, som er tilpasset det enkelte barns alder
3. At børnenes inddrages i de daglige rutiner, eks. ved borddækning, rydde op, klargøring af diverse aktiviteter.
4. At snakke om det vi laver, sætte ord på børnenes handlinger og hjælpe med at sætte ord på
5. At der holdes samling hver dag, hvor vi snakker om årstiden, om hvilken dag og måned det er og dagens aktiviteter. Her synges der forskellige sange og børnene har også mulighed for at deltage i dialogen omkring de emner der tages op, eller andre ting barnet har brug for at snakke om
6. At lege med rim og remser
7. At musik og rytmik bruges i dagligdagen
8. At lege med farver, former og begreber, tal, ord og bogstaver
9. At der spilles spil, såsom vendespil, vildkatten og billedlotteri
10. At hverdagens aktiviteter og gentagelser giver mulighed for at lære nye ord og begreber i en meningsfuld sammenhæng
11. At den voksne understøtter en multimodal tilgang, hvor børnene kan se, røre og gøre. Hvor børnene med deres sanser erfarer verden, f.eks. den kreative del af læseleg
12. At der er tilgang til bøger, og at børnene får læst højt
13. At børnegruppen deles i mindre grupper med fokus på nærvær, leg og dialog
14. At give børnene adgang til papir og skrive/tegneredskaber, og støtte dem i deres begyndende interesse for skriftsproget
15. At anvende dialogisk læsning

Generel indsats:

Fortællekuffert, kongestol, "fri for mobberi" og andre konkrete aktiviteter:

Vi arbejder i årets løb med forskellige temaer og aktiviteter. Noget af det der går igen uanset emne er en aktivitet hvor børnene skal udtrykke sig foran de andre. Vi arbejder med det at lære at sætte ord på både ting og følelser, foran os voksne men også foran de andre børn. Dette f.eks. igennem vores arbejde med Fortællekufferten, kongestolen eller andre aktiviteter hvor sproget er i fokus. Her øver børnene sig på at fortælle frit eller ud fra noget, f.eks. en ting eller et billede der betyder meget for dem. Børnene støttes i at bruge forskellige begreber og ord og beskriver deres følelser og meninger om en ting eller det der gør andre til en god ven (kongestolen og "fri for mobberi").

Vi bruger også musik og sange i det daglige arbejde, hvilket også er med til at fremme det enkelte barns indlæring, energi, koncentration, samt at bruge sproget aktivt (lottesalling.dk).

Mål:

4. At børnene benytter sig af sproget også foran andre
5. At børnene deltager aktivt, udvikler sit ordforråd
6. At børnene får en følelse af at kunne kommunikere og blive forstået
7. At børnene får en følelse af at det de fortæller har værdi, og dermed får lysten og modet til at bruge sproget endnu mere .
8. at børnene finder glæde ved musik og sang og er aktiv deltagende

Tiltag:

9. Der holdes samling hver dag på stuen inden formiddagsfrugten, hvor vi fortæller for hinanden, synger og deltager i dialogen omkring tavlen og dagens aktiviteter
10. Der er pædagogiske aktiviteter, hvor sproget har fokus (se ovenstående)
11. Der bruges fortællepauser så alle kan blive hørt
12. Der snakkes på stuen om det at lytte til hinanden og give plads til den enkelte
13. Vi bruger begreberne fra "fri for mobberi" og holder jævnligt bamsemøder hvor sproget er i fokus

Tegn:

4. At børnene udviser via deres kropssprog, at det er sjovt at synge og at deltage i de voksenstyrede aktiviteter med fokus på sproget
5. At børnene deltager aktivt i dialogen med både børn og voksne
6. At børnene synger med og bruger deres krop, når vi har samling hver dag
7. At børnene formår at stå foran sine venner sige noget eller synge selv, uden der er en voksen som skal hjælpe barnet eller med kun lidt voksen støtte
8. At børnene benytter sig af nye ord og begreber i deres egne lege med hinanden

Evaluerings:

Vi ser igennem de pædagogiske aktiviteter, hvor sproget er i fokus, at børnene viser stor interesse og deltager aktivt. Børnene tør udtrykke sig, de fleste uden hjælp og nogle få skal støttes lidt i at bevare fokus igennem dialogen både dialogen omkring tavlen eller forskellige aktiviteter, men også dialogen i "fri for mobberi", Fortællekufferten og kongestolen. Børnene benytter sig også af sproget i den mere frie leg, og vi ser tegn på at begreberne udvikles og ordforrådet bliver større.

Vi ser at børnene som oftest er gode til at lytte til hinanden, vente på hinanden i samtalen og prøve at forstå hinanden i dialogen.

Det er sjældent at vi har børn der er kede af det, fordi de ikke føler sig forstået eller lyttet til af andre børn eller voksen.

Vi oplever også at sangen er med til at danne et fællesskab, hvor børnene finder ro, nærvær og glæde ved at være sammen.

Fokuseret indsats

Medarbejderne tilstræber:

10. At der arbejdes med de 10 sprogstrategier
11. At udarbejde en sprogvurdering
12. At udarbejde en TRAS
13. At udarbejde en BCB screening
14. At foretage en handleplan og tiltag for det enkelte barn
15. At det enkelte barn deltager i Læseleg (dialogisk læsning) sammen med en lille gruppe børn
16. At der arbejdes med Fri for mobberi i dagligdagen
17. At der laves en lille gruppe, hvor sproget støttes, evt. turtagnings-lege, spille vildkatten eller vendespil, lege med farver, former, begreber, synge sange eller rim og remser
18. At have et tæt samarbejde med forældrene, hvor der vejledes og informeres om deres barn

Særlige indsats

Medarbejderne tilstræber:

11. At der fortsat arbejdes med de 10 sprogstrategier
12. At det enkelte barn drøftes på en konference, hvor både forældre og pædagogen på stuen fortæller om barnets sproglige udfordringer, samt generelle udvikling. Tværgående enhed for læring deltager
13. At have et tæt samarbejde med Tværgående enhed for læring i forhold til sparring
14. At have et tæt samarbejde med forældrene, så tiltagene i børnehaven også foregår hjemme, så der er noget genkendeligt og gennemgående begge steder
15. At barnet får en sprogkuffert med hjem, hvor der er fokus ord, så der kan øves med både forældrene og i børnehaven.
16. At der foretages handleplan og tiltag for det enkelte barn
17. At der laves systematisk data over barnets sproglige udvikling
18. At der foretages en TRAS og BCB screening hver 2. måned, for at kunne følge barnets sproglige udvikling
19. At der foretages en sprogvurdering hver halve år, for at kunne følge barnets sproglige udvikling

20. At barnet fortsat deltager i LæseLeg (dialogisk læsning)

Læse leg:

Når der er børn, som kommer i en fokuseret eller særlig indsats, kommer de med i en læselegs gruppe. Læseleg er udstedt af Mary Fonden og er udviklet og baseret på det unikke sprogpædagogiske værktøj dialogisk læsning. Det har en veldokumenteret effekt i forhold til at øge børns ordforråd og styrke deres kommunikative kompetencer.

Dialogisk læsning hjælper børnene til at blive bedre til at komme i dialog med andre børn, at lege og være sammen om hverdagslivets aktiviteter. At blive en del af det sociale fællesskab.

Mary Fondens grundtanke er, at alle har ret til at høre til. Jo tidligere børn indgår i og bidrager til fællesskabet, jo bedre muligheder har de for at trives resten af livet.

Mål

3. At børnene får et større ordforråd, og begreber ved at deltage i Læseleg
4. At børnene får mod til at skabe kontakten til sine venner

Tiltag

7. Forældrene bliver informeret, hvis deres barn kommer i en fokuseret eller særlig indsats og skal deltage i Læseleg
8. Der afholdes Læseleg 2-3 gange om ugen i en lille gruppe på 3 - 4 børn
9. Der læses de anbefalede bøger fra Læseleg, som er tilhørende til aldersgruppen
10. I dialogisk læsning bliver bogen læst 3 gange
11. Pædagogen og børnene taler sammen om bøgernes handling, illustrationer og de fokusord, der står i bøgerne
12. Der laves kreative ting ud fra bogens fortælling

Tegn

3. At børnene begynder at bruge sproget og siger længere sætninger
4. At børnene begynder at bruge sproget, når de skaber kontakten til sine venner
5. At børnene er aktiv deltagende

Evaluering

Vi ser tegn på at børnene er aktiv deltagende i læseleg, og udvikler sig igennem den kontinuerlige brug af materialet. De benytter sig af flere ord og begreber og viser tegn på at det er sjovt at deltage. De fleste børn i fokuseret indsats er dog mere aktive end de få vi har haft i særlig indsats. Vi oplever at børnene kan være mere urolige og at de skal støttes mere i dialogen. Dog ser vi en positiv effekt og vi oplever at læselig er med til at skabe ro omkring det at bruge ord og deltage i dialog, da grupperne er så små. I nogle tilfælde er vi 3-4 børn i gruppen og andre gange er vi 1-2 i gruppen. Vi oplever at børnene over en periode bruger længere sætninger og bruger sproget i kontakten til de andre børn.

Understøttende sprogstrategier

BRUG ÅBNENDE SPØRGSMÅL

Kan I huske hvad bogen handler om?
Hvad er det Axels far gør med Axels

Om en dreng der hedder Axel

FØLG BARNETS INTERESSE

Det lyder dejligt - hvad lavede I så?
Jeg var hjemme hos morfar i går

FORTOLK OG UDVID HVAD BARNET SIGER

Kat!
Ja, det er en kat. Så du at katten løb op i træet

HJÆLP BARNET MED AT SÆTTE ORD PÅ

Jeg skal bruge sådan en.....?
Er det en skruetrækker du skal bruge?
Hvad skal du bruge den til?
Hjulet er gået af.....

VENT PÅ BARNETS SVAR

Hvad har du i din madkasse??
Banan

RELATER TIL NOGET BARNET KENDER

Hvad er en moster?
Det er en mors søster - har du en moster?
moster Hanne?
- er moster Hanne så min mors søster?

FORKLAR ORD BARNET IKKE KENDER I FORVEJEN

Se, en stor bil!
det er en lastbil. - Ved du hvorfor det hedder en lastbil?
Kender du andre biler?

UDNYT DE SPROGLIGE KOMPETENCER BARNET HAR I FORVEJEN

Hvilken form har din madkasse?
FIRKANTET!!!
Hvordan firkantet?? Er den kvadratisk eller er den rektangulær?

LEG MED SPROGET NÅR DET ER MULIGT

EN TO STRØMPER OG SKO
TRE FIRE
DET ER LØGN
HVAD JEG SIGER
FEM SEKS

RET IKKE BARNETS FEJL DIREKTE

ja, julemanden bor oppe på loftet.
Lullemanden bor oppe på loftet

PAKKEN SPROG